

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 12 (681)

2014 m. balandžio 12 d.
Kaina 2,25 Lt
Išėina šeštadieniais

LSA valdybos posėdyje

Balandžio 9 d. Lietuvos savivaldybių asociacijoje vyko valdybos posėdis, kuriame svarstyti klausimai, susiję su regioninės svarbos projektų statuso įteisinimu, viešojo sektoriaus darbo optimizavimu, socialinės paramos, žemės ūkio bei kitomis šių dienų aktualijomis _____ 4 p.

Romo Gurklio nuotr.

ES Regionų komitetas pirmą kartą vienoje plenarinėje sesijoje tvirtino net dvi Lietuvos atstovų parengtas nuomones: Kauno miesto mero Andriaus Kupčinsko ir delegacijos vadovo Zarasų rajono savivaldybės tarybos nario Arnoldo Abramavičiaus _____ 5 p.

Kuo naudingas vaikui mokyklos su bendrabučiu modelis? Rūtos Averkienės pokalbis su Varėnos rajono meru Vidu Mikalausku _____ 6 p.

Paskutiniame metiniame pranešime šalies Prezidentė Dalia Grybauskaitė pažėrė kritikos ir savivaldybėms. Apie verslumo gyslelių paieškas – Antano Anskaičio žvilgsnis _____ 15

9 771392 124600

LSA VALDYBOS POSĖDYJE

Simona Žadvidaitė

Balandžio 9 d. Lietuvos savivaldybių asociacijoje vyko valdybos posėdis, kuriame svarstyti klausimai, susiję su regioninės svarbos projektų statuso įteisinimu, viešojo sektoriaus darbo optimizavimu institucijose, socialinės paramos, žemės ūkio bei kitomis šių dienų aktualijomis.

„Investuok Lietuvoje“ Projektų valdymo departamento direktoriaus pavaduotojas Emilijus Vinča, pristatydamas regioninės svarbos projektų statuso įteisinimo projektą, identifikavo sisteminės mažo investicinio aktyvumo priežastis, supažindino su projekto išskirtinumu ir numatoma nauda. E. Vinča konstatavo faktą, kad šiuo metu susidariusi tokia padėtis, kad savivaldybės beveik neturi jokių savarankiškų teisinių instrumentų paremti investicijas.

Dr. doc. Modestas Gelbūda pristatė Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos ir Vyriausybės kanceliarijos įgyvendinamą projektą „Lieknos Vyriausybės“ („Lean Government“), kuriuo siekiama pagerinti valdžios sektoriaus paslaugų ir administravimo kokybę viešojo sektoriaus institucijose.

Į Lietuvos savivaldybių asociaciją kovo mėnesį kreipėsi Socialinės apsaugos ir darbo ministerija su prašymu pateikti savivaldybių poziciją ir pasiūlymus dėl piniginių socialinės paramos mokėjimo modelio nuo 2015 m., taip pat piniginių paramos finansavimo būdo ir lėšų poreikio piniginei paramai dydžio nustatymo. Asociacija atliko savivaldybių apklausą.

Pasak LSA direktorės Romos Žakaitienės, atlikus apklausą paaiškėjo, kad dauguma savivaldybių nepritaria kompensacijų perėmimui ir pateikė nuomonę, kad kompensacijų už šildymą mokėjimas nuo 2015 m. kaip savarankiškoji funkcija būtų skubotas ir neracionalus sprendimas. Savivaldybės pažymi, kad piniginių paramos pertvarka pradėta tik prieš kelis mėnesius (t. y. nuo 2014 m.), todėl neįvertinus inicijuotos pertvarkos rezultatų nederėtų pradėti naujos reformos.

Per šių metų sausio–vasario mėnesius socialinei pašalpai mokėti, palyginti su tais pačiais 2013-ųjų metų mėnesiais, panaudota 23,5 proc. lėšų mažiau (nuo 94,7 iki 72,4 mln. Lt). Konkreti I ketv. kompensacijų mokėjimo dinamika paaiškės tik balandžio pabaigoje. Kalbant apie penkias bandomąsias savivaldybes, kuriose 2012–2014 m. buvo vykdomas bandomasis socialinės paramos modelis, praktika parodė, kad šis projektas pasiteisino.

Šiuo klausimu kalbėję Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai patikino, kad įstatymo projektas ateinančioms metams bus derinamas su savivaldybėmis: gilinant ir analizuojant padėtį bus ieškoma tinkamiausio varianto. Taip pat nuspręsta įstatymo projektą derinti su Finansų ministerija, siekiant, kad 2015 m. socialinėms išmokoms skirtos lėšos nemažėtų.

Posėdyje taip pat svarstytas klausimas dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo laikinojo įstatymo keitimo projektų, kurį pristatė LSA patarėjas kaimo ir teritorijų planavimo klausimais Gediminas Vaičionis.

Valdyba, įvertinusi faktą, kad šiuo metu Seime svarstomuose žemės įsigijimo laikinojo įstatymo keitimo projektuose siūlomos naujos funkcijos, tokios kaip:

- leidimo įsigyti žemę išdavimas,
- komisijų, atsakingų už žemės pirkimo leidimų išdavimą, sudarymas,
- žemės ūkio minimalios produktų gamybos kontrolė, yra nebūdingos vietos savivaldai, be to, didinančios administracinę naštą, neturinčios ekonominio pagrįstumo ir iškreipiančios konkurencinę aplinką, nusprendė nepritari įstatymo keitimo projektų teisinėms nuostatomis, susijusioms su naujų funkcijų priskyrimu.

Taip pat nuspręsta pasiūlyti, kad leidimus pirkti žemę išduotų ir žemės ūkio minimalios produktų gamybos kontrolę vykdytų, administracinės teisės pažeidimus dėl įsipareigojimų nevykdymo fiksuotų ir baudas skirtų Nacionalinė žemės tarnyba.

LSA prezidentas Ričardas Malinauskas posėdyje pasirašė ir bendradarbiavimo sutartį tarp Lietuvos savivaldybių asociacijos ir Europos švietimo fondo, kurios pagrindu Europos švietimo fondas, kaip miestų ir partnerių iš švietimo įstaigų ir privataus sektoriaus tinklas, padės savivaldybėms gerinti jų švietimo pasiūlymus ir stipriau prisidėti prie švietimo sistemos tobulinimo.

Visos Europos savivaldybės susiduria su panašiais iššūkiais – tai jaunimo nedarbas, poreikis deramai reaguoti į pokyčius dėl vidinės ir išorinės migracijos, demografinių pokyčių valdymas, aplinkos apsaugos gerinimas ir iškastinio kuro suvartojimo mažinimas. Mokymasis visą gyvenimą kvalifikuotoje švietimo sistemoje yra tinkamos plėtos savivaldybėse ir visų būtinų pokyčių pripažinimo visuomenėje pagrindas.

Į LIETUVOS PREZIDENTO PAREIGAS – SEPTYNI KANDIDATAI

Balandžio 9 d. Vyriausioji rinkimų komisija (VRK) septyniems pretendentams dalyvauti Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimuose įteikė kandidato pažymėjimus. Oficialiais kandidatais į Lietuvos prezidentus tapo Prezidentė Dalia Grybauskaitė, socialdemokratas Zigmantas Balčytis, „darbietis“ Artūras Paulauskas, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos lyderis Valdemaras Tomaševskis, Seimo narys Naglis Puteikis ir dviejų savivaldybių merai: Vilniaus miesto – Artūras Zuokas (**nuotr. dešinėje**) ir Ignalinos rajono – Bronis Romė (**nuotr. apačioje**),

valstiečių-žaliųjų kandidatas. Kandidatai pasirašė ir VRK pasiūlytą sąžiningų rinkimų deklaraciją.

Pirmasis Prezidento rinkimų turas įvyks gegužės 11 d. Antrasis, jei jo prireiktų, planuojamas dviem savaitėmis vėliau, kartu su rinkimais į Europos Parlamentą.

SŽ inf., Olgos Pasaškovos nuotr.

A. Abramavičiaus parengta Regionų komiteto nuomonė apie ES PLĖTROS STRATEGIJĄ

Tik dviem nariams susilaikius š. m. balandžio 2 d. Regionų komitetas patvirtino Lietuvos delegacijos vadovo Arnoldo Abramavičiaus parengtą nuomonę „2013–2014 m. plėtros strategija ir pagrindiniai uždaviniai“. Nuomonę šia tema Regionų komitetas rengia kasmet, tačiau šiemet šis dokumentas buvo priimtas su istoriškai mažiausiu pakeitimų skaičiumi.

Ilgame ir sudėtingame A. Abramavičiaus parengtame dokumente išsamiai aptariamos Europos Sąjungos ryšių su narystės paraiškas pateikusių ar ketinančių teikti valstybėmis gairės vietos ir regionų valdžių kompetencijų srityse.

Nuomonėje aptariamos ES plėtros politinės aplinkybės ir reikšmė vietos ir regionų valdžios institucijoms, pasirengimo narystei svarba užtikrinant darnią regionų plėtrą, pateikiamas pasiūlymai Vakarų Balkanų šalims (Juodkalnijai, buvusiajai Jugoslavijos Respublikai Makedonijai, Serbijai, Albanijai, Bosnijai ir Hercegovinai ir Kosovui), Turkijai ir Islandijai, taip pat savo rekomendacijos dėl būsimos įvykių raidos.

A. Abramavičiaus siūlymu Regionų komitetas teigiamai įvertino Islandijos pasiektą pažangą narystės derybose ir išreiškė apgailėstą dėl derybų sustabdymo; paragino Juodkalniją toliau tęsti administracines reformas; labai teigiamai įvertino Juodkalnijos pasiekimus stiprinant vietos savivaldą; atkreipė dėmesį į pasirengimo narystei teikiamas galimybes spręsti Serbijos ir Kosovo klausimus ir su Serbijos dalies – Vojvodinos teisėmis susijusias problemas; pateikė savo įvertinimą dėl politinių pokyčių Turkijoje ir šios šalies rengimosi narystei ES. Nuomonėje taip pat įvertintos ir formaliai narystės derybų nepradėjusios valstybės – pastaruoju metu reformas itin paspartinusi Albanija; vidinio stabilumo problemas išgyvenanti Bosnija ir Hercegovina, pilno tarptautinio pripažinimo neužsitikrinęs, tačiau gero valdymo principo diegimo ambicijas rodantis Kosovas.

Dokumente daug dėmesio skiriama ir tinkamam netrukus prasidėsiančios antrosios Pa-

sirengimo narystei pagalbos priemonės (PNPP II), kuriai 2014–2020 m. laikotarpiu skirtas 11,7 mlrd. eurų finansavimas, įgyvendinimui, Vietos administravimo priemonės programos pratęsimui, deramam ES paramos panaudojimui, narystės kriterijų įgyvendinimo svarbai, kuris, kaip rodo ankstesnių plėtros etapų patirtis, tapo didele paskata valstybėms kandidatėms įgyvendinti būtinas politines ir ekonomines reformas. Be to, nuomonėje pabrėžiama galimybė valstybių kandidačių vietos ir regionų savivaldai pasirengimo narystei proceso metu užsitikrinti didesnę autonomiją, tobulinti finansų ir viešojo valdymo sistemas.

Nuomonėje taip pat, atsižvelgiant į Rytų partnerystės šalių europinius siekius, Europos Komisija raginama aiškiai apibrėžti narystės ES perspektyvas toms Rytų partnerystės šalims, kurios siekia tapti ES valstybėmis narėmis.

REGIONŲ KOMITETO PLENARINĖJE SESIJOJE PATVIRTINTA LIETUVOS DELEGACIJOS NARIO ANDRIAUS KUPČINSKO NUOMONĖ

Tik vienam Europos Sąjungos Regionų komiteto nariui susilaikius balandžio 3 d. 106-ojoje RK plenarinėje sesijoje buvo patvirtinta Kauno miesto mero, Lietuvos delegacijos Regionų komitete nario Andriaus Kupčinsko parengta nuomonė europinės studentų stažuotių reglamentavimo sistemos klausimais.

Dokumente, kurio pagrindu parengta ši nuomonė – ES Tarybos rekomendacijoje dėl stažuotių kokybės sistemos (Nr. COM(2013)857-2013/0431 (NLE)) aptariama studentų stažuotių, kaip veiksmingos priemonės, palengvinančios jaunimo perėjimo iš švietimo sistemos į darbo rinką, svarba. Rekomendacija Taryba siekia paraginti valstybes nares gerinti jaunimo stažuotių kokybę, integruojant į nacionalinę teisę arba praktiką europinius stažuotių kokybės sistemos principus: stažuotojo teisinės padėties užtikrinimą, deramų stažuotės sąlygų sudarymą, pagrįstos stažuotės trukmės nustatymą, skaidraus informavimo apie stažuotes reikalavimą ir pan.

A. Kupčinsko parengtoje nuomonėje reiškiami Europos savivaldybių ir regionų asamblėjos parama Tarybos rekomendacijai, pabrėžiant, kad šiuo dokumentu yra daromas ilgai lauktas žingsnis gerinant stažuotių kokybę Europos mastu. Dokumente Regionų komitetas pabrėžė, kad stažuotių kokybės sistema padės užtikrinti stažuotių skaidrumą, paskatins kokybiškų ir kvalifikuotų stažuotių tiek valstybių narių viduje, tiek tarptautiniu mastu pasiūlą ir užkirs kelią piktnaudžiauti stažuotėmis kaip pigios ar net nemokamos darbo jėgos šaltiniu.

Nuomonėje, be kita ko, pabrėžiama vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmens svarba formuojant ir įgyvendinant priemones, skirtas kovai su nedarbu, įskaitant švietimą ir mokslą, todėl valstybės narės raginamos užtikrinti aktyvų socialinių partnerių dalyvavimą įgyvendinant stažuotių kokybės sistemos principus. Kartu apgailėstaujama, kad priimant Tarybos rekomendaciją nebuvo pasitarta su Europos vietos ir regionų valdžios atstovais.

Rengiant šį dokumentą buvo kilę nemažai nesutarimų tarp labiau federalistines idėjas, europinio reglamentavimo plėtrą skatinusių Vakarų Europos šalių atstovų ir griežtai valstybių narių savarankiškumo švietimo srityje išsaugojimą palaikiusių RK narių iš Skandinavijos šalių. Nors A. Kupčinsko parengtame nuomonės projekte pabrėžiami savanoriško gerosios praktikos perėmimo siekiai, raginama stažuotių kokybės priemonės didinti taikant atvirojo koordinavimo metodą, dokumentas sulaukė daugiau nei penkių dešimčių pakeitimų ir pasiūlymų dėl jo tobulinimo. Atsižvelgus į

KUO NAUDINGAS VAIKUI MOKYKLOS SU BENDRABUČIU MODELIS?

Varėnos rajono meras Vidus Mikalauskas, siekdamas, kad socialinės rizikos šeimų vaikai neprarastų ryšio su šeima, kreipėsi į Socialinės apsaugos ir darbo bei Švietimo ir mokslo ministerijas siūlydamas idėją įteisinti mokyklos su bendrabučiu modelį ir spręsti šio tipo mokyklų dalinio finansavimo klausimą.

Šia tema – Rūtos Averkienės pokalbis su Varėnos rajono meru Vidu MIKALAUSKU.

Į Socialinių reikalų ir darbo bei Švietimo ir mokslo ministerijas kreipėtės dėl mokyklų bendrabučiuose gyvenančių vaikų iš socialinės rizikos šeimų išlaikymo. Kodėl kilo tokia idėja?

Ši idėja kilo dėl to, kad pastaruosiu metu daug kalbama apie globos namuose gyvenančių vaikų skaičiaus mažinimą. Daug kalbama ir apie šeimynų kūrimosi skatinimą arba įvairinimą. Tačiau padėtis kardinaliai nesikeičia, ir pasitaiko, kai atskirais atvejais įstaigose globojamų vaikų skaičius didėja. Varėnos rajone nuo 2002 m. kiekvienoje seniūnijoje yra įsteigtos ir dirba Vaikų teisių apsaugos darbo grupės, į kurių sudėtį įeina visų tarnybų, turinčių bent kokį ryšį su šeima arba vaikais, atstovai. Šių darbo grupių veiklos rezultatai leidžia daryti išadą, kad socialinė padėtis yra sudėtinga ir maži yra svertų, kurie iš esmės veiktų socialinės rizikos šeimą. Esu įsitikinęs, kad yra kraštutinis atvejis, kai minėtos darbo grupės turi priimti sprendimą kreiptis į Vaiko teisių apsaugos skyrių dėl vienos ar kitos šeimos tėvystės teisių apribojimo. Jeigu teismas priima sprendimą dėl tėvų teisių apribojimo, tiesioginis darbas su šeima faktiškai nutrūksta ir vaikas atiduodamas valstybės globai.

Manau, kad efektyvu ir naudinga, kai savivaldybės turi tarpinį variantą ir vaikai iš socialinės rizikos šeimų kuriam laikui perkeliama į mokyklą su bendrabučiu. Varėnos rajone tokia mokykla yra Merkinėje. Joje mokosi 46 vaikai, 35 – iš šeimų, įrašytų į socialinės rizikos šeimų sąrašą. Išlaikyti vaiką tokio tipo mokykloje yra gerokai pigiau nei globos namuose.

Kokie dar kiti vaiko mokymosi tokio tipo mokykloje privalumai?

Privalumas yra tai, kad vaikai, priklausantys socialinės rizikos šeimai, mokymosi tokioje mokykloje nebūtų visiškai izoliuoti nuo šeimos, būtų stengiamasi palaikyti šeimos ir giminių ryšius, jie savaitgaliais galėtų sugrįžti į šeimą, išvengtume tėvystės teisių atėmimo būtinybės. Toliau būtų tęsiamas tiek seniūnijos

socialinių darbuotojų, tiek mokyklos socialinių pedagogų socialinis darbas su šeima. Esu įsitikinęs, kad įteisinus mokyklą su bendrabučiu socialinės rizikos šeimų vaikams jų skaičius vaikų globos įstaigose tikrai sumažėtų. Tikiuosi, kad šis pasiūlymas bus išnagrinėtas ir priimtas konkretus sprendimas. Tai būtų tarpinė grandis tarp vaiko gyvenimo šeimoje ir kraštutinio sprendimo – tėvystės teisių apribojimo ir nuolatinės vaiko globos įstaigose. Nebūtų užkertamas kelias ir steigti šeimynas.

O kas trukdo tai padaryti dabar?

Nors tokia mokykla ir veikia ankstesnės Merkinės internatinės mokyklos bazėje, tačiau savivaldybei iš rajono biudžeto išlaikyti mokyklą ir bendrabutį, kuriame gyvena socialinės rizikos šeimų vaikai, yra sudėtinga. Juolab kad mes dar turime vaikų globos namus „Spengla“ Naujuosiuose Valkininkuose ir specialiąją mokyklą Varėnoje, kurioje mokosi sutrikusio intelekto vaikai.

Ar jau yra atgarsių iš ministerijų, į kurias su šia idėja kreipėtės?

Labai operatyviai sureagavo Švietimo ir mokslo ministerija. Ministras Dainius Pavalkis pritarė šiai iniciatyvai ir pasiūlė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai svarstyti galimybę dalį skiriamų socialinės paramos vaikų globai lėšų skirti mokyklų bendrabučiams, kuriuose gyvena vaikai iš socialinės rizikos šeimų, išlaikyti. Ministras pažymėjo, kad „**jeigu socialinės rizikos šeimų vaikų išlaikymas būtų remiamas, tikslingai dotuojant iš valstybės biudžeto, palaipsniui būtų galima atsakyti vaikų išlaikymo globos namuose**“.

Manau, kad toks variantas yra įmanomas. Įsteigus tokio tipo mokyklą su bendrabučiu vaikų globos namuose tikrai sumažėtų. Juk ne visi ten gyvenantys vaikai yra visiškai našlaičiai. Turime ne vieną pavyzdį, kai tėvai meta girtauti ir bando vaikus susigrąžinti į šeimą.

Minėjote, kad mokykla su bendrabučiu veikia Merkinėje. Kokie šios mokyklos privalumai?

Vaikai, augantys šeimose, kur tėvai girtauja ir neužtikrina minimalių gyvenimo sąlygų, ir taip išgyvena didelį psichologinį diskomfortą. Jie išgyvena labai įvairiai. Vieni pasiduoda tėvų gyvenimo būdai ir patys tampa problemiški ir nemotyvuoti. Kiti patiria psichologinių sukrėtimų, palūžta. O kai prieinama prie kraštutinių sprendimų – tėvystės teisių apribojimo, vaikui padaroma žala visam gyvenimui. Mokytis tokioje mokykloje ir gyventi jos bendrabutyje būtų mažiau skausminga vaikui. Tėvams būtų suteikta galimybė keisti gyvenimo būdą ir rūpintis savo vaikais, o privalumas yra tai, kad šios mokyklos bazė yra nemažame miestelyje. Vaikams Merkinėje yra galimybės lавintis Varėnos Jadvygos Čiurlionytės menų mokyklos Merkinės skyriuje, kuris įsikūręs mokyklos pastate, užsiimti sportine veikla. Merkinėje yra dvi sporto salės, stadionas, amatų centras, Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtos rezervato Merkinės informacijos centras, kuriame rengiami edukaciniai užsiėmimai. Labai svarbu ir tai, kad labiau motyvuoti vyresniųjų klasių mokiniai gali tęsti mokymąsi Merkinės Vinco Krėvės gimnazijoje ir užsiimti kita norima veikla.

Ar šią idėją pristatėte socialinės apsaugos ir darbo ministrei?

Visą su tuo susijusią informaciją pristačiau ir socialinių reikalų ir darbo ministrei Algimantai Pabedinskienei. Susitikime dalyvavo ir viceministras Algirdas Šešelgis bei grupė ministerijos specialistų. Ministerijos vadovai gana palankiai įvertino šią iniciatyvą. Jai pritarė ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktorė Odeta Tarvydienė.

Noriu pažymėti, kad tokio tipo pagrindinės mokyklos su bendrabučiu nereikėtų tapatinti su bendrojo lavinimo mokykla su bendrabučiu, nors ir pastarojoje kartais gyvena socialinės rizikos šeimų vaikai. Tokio tipo mokyklos iš pradžių galėtų būti steigiamos regionuose, o esant poreikiui – ir atskirose savivaldybėse.

Jeigu nepavyktų įtikinti ministeriją, kokių sprendimų būtų teigiamai priversti imtis?

Dabartinė savivaldybės finansinė padėtis neleidžia

mums išlaikyti daugelio mažų kaimo mokyklų, todėl greičiausiai būtume priversti spręsti, ką toliau daryti su tokiomis mokyklomis, kaip Merkinės pagrindinė mokykla ir Naujųjų Valkininkų sanatorinė mokykla, kurioje šiuo metu mokosi iki penkiasdešimties vaikų, iš kurių 80 proc. yra iš kitų Lietuvos savivaldybių, atvykstančių septyniasdešimčiai dienų gydytis į VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų filialo Vaikų pulmonologijos skyrių. Būtume priversti spręsti ir pradėti procedūras dėl didelės dalies mokinių, kurie mokosi Merkinės pagrindinėje mokykloje, globos. Du trečdaliai vaikų, ko gero, patektų į „Spen-glos“ vaikų globos namus.

Pagal dabartinę padėtį vargu ar galėtume sugrąžinti šiuos vaikus į šeimas. Kai kuriose šeimose teigiamų poslinkių yra, bet jie nepakankami, kad vaikai galėtų jose gyventi. Tačiau tikiuosi, kad ministerijos šį klausimą spręs teigiamai ir mums nereikės imtis drastiškų sprendimų.

SEIMO SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO KOMITETO IŠVAŽIUOJAMASIS POSĖDIS KELMĖJE

Vaida Sutkienė

Balandžio 2 d. vyko Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto išvažiuojamasis posėdis Kelmės rajone. Susitikime su Kelmės rajono vadovais, tarybos nariais ir socialiniais darbuotojais dalyvavo šio komiteto pirmininkė Kristina Miškinienė, komiteto nariai Algimantas Dumbrava, Liutauras Kazlavickas, Ričardas Sargūnas. Taip pat atvyko socialinės apsaugos ir darbo viceministras Algirdas Šešelgis ir Seimo narė kelmėškė Alma Monkauskaitė (**nuotr.**).

Komiteto pirmininkė Kristina Miškinienė apžvelgė svarbiausias socialinės srities problemas, tokias kaip pašalpų, kompensacijų mokėjimas, socialinių paslaugų teikimas, nedarbas, užimtumas ir kitas. Socialinių paslaugų poreikis didėja, finansavimo nepakanka, o savivaldybės ir bendruomenės privalo pasirūpinti savo nariais, jiems teikiamomis paslaugomis ir jų kokybe. Pirmininkė domėjosi, su kokiais sunkumais susiduria Kelmės rajono savivaldybė.

Socialinės apsaugos ir darbo viceministras Algirdas Šešelgis, kalbėdamas apie socialinės globos įstaigų pertvarką, keliančią daug klausimų, pabrėžė, kad vaikų ir senelių globos namų nesiruošiama naikinti, tačiau asmenys, kuriems reikalinga socialinė globa, daugiau socialinių paslaugų turėtų gauti savo bendruomenėje, augdami ir gyvendami šeimos aplinkoje. Viceministras užtikrino, kad niekas institucinės globos nesunaikins.

Kelmės rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus vedėja Reda Každailienė supažindino su rajono savivaldybėje teikiamomis socialinėmis paslaugomis ir socialine parama: pristatė rajone veikiančias socialinės paskirties įstaigas ir jų teikiamas paslaugas, visuomenines organizacijas, šeimynas, supažindino su Socialinės paramos

skyriaus, socialinių įstaigų darbu, iškėlė problemas ir pateikė siūlymus, kaip jas spręsti.

Siekdami atkreipti dėmesį į rajono socialinių paslaugų įstaigų veiklą ir būklę, svečiai drauge su Kelmės rajono meru Vaclovu Andruliu ir administracijos direktore Irena Sirusiene lankėsi Aukštelkės socialinės globos namų Pagryžuvio filiale ir Kelmės rajono savivaldybės Liolių socialinės globos namuose.

Aukštelkės socialinės globos namų Pagryžuvio filiale direktoriaus pavaduotojas Laimonas Milinavičius parodė gyvenamąsias ir pagalbines patalpas, papasakojo apie jų būklę, globotinių gyvenimo sąlygas, aptarnaujančio personalo darbo sąlygas, iškėlė problemas, kurias reikia neatidėliojant spręsti.

Liolių socialinės globos namų direktorius Stepas Dzimidis svečiams papasakojo apie jo vadovaujamą įstaigą, parodė patalpas. Nesutvarkytos ir neatitinkančios higienos reikalavimų gyvenamosios patalpos yra itin rimta problema, neleidžianti Liolių senelių namų gyventojams gyventi visaverčio gyvenimo senatvėje. Atkreiptas dėmesys, kad būtina pastatyti antrą aukštą, įrengti ir sutvarkyti globos įstaigos patalpas pagal senų ir neįgalių asmenų poreikius, atlikti daugybę kitų darbų.

Savivaldybė įgyvendinti šį projektą neturi finansinių galimybių. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija buvo parengusi Stacionarios socialinių paslaugų infrastruktūros vertinimo anketą, kurią laiku užpildė ir pateikė Liolių socialinės globos namai. Tačiau Liolių socialinės globos namų projektas nebuvo įtrauktas į sąrašus. Šį projektą būtina kuo greičiau pradėti įgyvendinti.

VERSLUMO GYSLELĖS PAIEŠKOS

Antanas Anskaitis

Paskutiniame metiniame pranešime šalies Prezidentė Dalia Grybauskaitė pažėrė kritikos ir savivaldybėms, priekaištaudama, kad „investicijos visiškai aplenkia Rietavo, Šilalės, Marijampolės, Pagėgių, Šalčininkų, Lazdijų, Jurbarko, Birštono, Rokiškio savivaldybes“. Pasak Prezidentės, kai kuriose savivaldybėse dirba vos trečdalis gyventojų. Socialinė atskirtis tampa grėsme valstybei ir saugumui. Ar Lietuva taps šalimi, į kurią veržiasi kapitalas, technologijos, inovacijos, kur geros sąlygos dirbti ir užsidirbti, Prezidentės nuomone, priklauso nuo kiekvieno mero ir seniūno sumanumo ir pastangų.

Prezidentės kritika sukelia prieštarinčių minčių. Neaišku, ar kalbama apie vietos verslininkų, ar užsienio investicijas. Tik užkietėjęs optimistas gali tikėtis, kad bus sukurta tokia palanki verslui aplinka, kad į kiekvieną rajoną ims ir atskubės užsienio verslininkai. Apie kokią verslo aplinką galima kalbėti, kai ne tik gyventojų grupės, bet ir kai kurios savivaldybės prieštarauja skalūninių dujų žvalgybai, kai prieš daniškų kiaulių kvapą piestu stoja ne vien smarvės bijantys poros kaimų gyventojai, bet ir visa Kalvarijos savivaldybė. O juk racionalu ir protinga būtų ne drausti kompleksų veiklą, o juose, kaip Danijoje, įrengti biodujų jėgaines, neutralizuojančias kvapus ir dar elektrą gaminančias.

Tų daniškų kiaulių auginimo kompleksų visoje šalyje teturime vos vienuolika, o ašaras vadinamieji tyro oro patriotai lieja ant kiekvieno kampo. Gal savivaldybių tarybos turėtų ne verkšlenti, o galvoti, ką reikėtų daryti, kad kuo daugiau atsirastų danų „Saerimner“ firmos modernių įmonių. Būtų sukurta ištis daug naujų darbo vietų, pagyvėtų kaimo gyvenvietės. „Kiauliškų baimių“ apsėstiesiems verta priminti, kad Danijoje, kuri pagal plotą trečdaliu mažesnė už Lietuvą, per metus užauginama ir pa-

skerdžiama apie 23 mln. bekonių, kai mūsų šalyje vos besukrapštomas vienas milijonas ir esame priversti importuoti, gėda net ištart, kiaules. Tad gal susodinkime į autobusus didžiausius kritikus ir nuvežkime į aną šalį pasižiūrėti, kodėl iki šiol dėl kiaulių smarvės vargšai danai neišsinaudijo.

Galima sutikti su Prezidente, kad nuo mero sumanumo daug priklauso, ar į tą savivaldybę noriai plauks investicijos. Gaila, bet trūksta verslių savivaldybių vadovų, todėl tais, sugėdintais rasti investuotojų, turėtume labiau didžiuti, mokyti iš jų patirties. Tačiau apie kokį telkiantį savivaldybės vadovo vaidmenį galima kalbėti, sakykim, Zarasuose, kai per vienus metus nuverčiami du merai ir vieno balso persvara pastatoma trečias.

Jau šešiolika metų, kai šalies prezidentai ir svarbiausių partijų vadovai vis kalba apie tiesioginius merų rinkimus, bet iki šiol toliau žodžių nenuveikia, nes partijų bosams parankiau, kai silpna savivalda. Pagaliau gal šio pavasario sesijoje Seimas išspręstą, pasak šmaikštuolių, užaugintą problemą. Tik tada, kai savivaldybėms vadovaus žmonių rinkti lyderiai, o ne partinių grupuočių statytiniai, kai išnyks merų vertimo juodligė, bus galima tikėtis ir geresnių ryšių su vietos ir užsienio investuotojais.

Prieš kelerius metus Seimo rūmuose buvo surengtas seminaras, kuriame darbo patirtimi dalijosi užsienio šalių savivaldybių atstovai. Klausytojus sudomino Vokietijos Ofenbacho miesto burmistro kalba. Jo nuomone, moderni savivalda – tai savivaldos ir verslo glaudus bendradarbiavimas. Kiekvieną savaitę to miesto savivaldybės vadovas pradeda susitikimu su vietos verslininkais, bendrų darbų gyventojų labai aptarimu. Tokie reguliarūs ir nuoširdūs ryšiai naudingi abiem pusėms. Panašiu keliu žengia ir Druskininkų meras Ričardas Malinauskas, jau ketvirtą kartą surengiantis darbo pietus verslininkams. Kam per brangu sutaisyti pietus, gal retkarčiais galėtų pakviesti prie kavos puodelio.

Prieštarinčių minčių sukėlė ir Prezidentės pasvarstymai apie seniūnus metiniame pranešime. Naivu būtų tikėtis, kad seniūnas, savivaldybės administracijos teritorinio padalinio vadovas, be savo viršininko palaiminimo imtų derėtis su investuotojais. Tiesa, prieš keliolika metų seniūnijos glaudžiau bendravo su verslininkais. Daugelis seniūnijų turėjo savą,

pelno nesiekiančią komunalinę tarnybą, kurios darbuotojai prižiūrėjo vandentiekius, valymo įrenginius, pirtis, pagal grafiką išveždavo šiukšles, miestelių ir kaimų gyventojams padėdavo suarti sklypelius, pasiruošti šieno, atvežti malkų, šienavo pakeles, tvarkė kapines ir t. t.

Tačiau pagal Konstitucinio Teismo išaiškinimus ir pagal 2000 m. Seimo priimtą Vietos savivaldos įstatymą seniūnijų darbuotojai tapo tik „baltosiomis apykaklėmis“, o ūkinė veikla perduota rajonų įmonėms. Smarkiai pabrangus paslaugoms, daugelio miestelių gyventojai atsisakė auginti karves, kiaules. Kai kur, pavaiškčiodim kad ir Nevėžio pakrantėmis, nešienaujami ir nenuganomi paupiai tapo šabakštytais, bebrų veisyklomis. Tad verta dėmesio ir pasekėjų Vilkaviškio rajono Alksnėnų gyvenvietės patirtis. Kelerius metus ten veikia žemės ūkio kooperatyvas „Senoji kryžkelė“, kuriame dirba apie 40 sumanių žmonių. Kooperatyvo nariai, įsigiję mažesnio galingumo technikos, gyvenvietės žmonėms, tiems 2–3 hektarų savininkams, teikia agroserviso paslaugas, surenka pieną, o žiemą, kai daugiau laisvo laiko, gamina tikro lietuviško beržo žaislus, kuriuos pelningai pardavinėja Vokietijoje, Belgijoje, Olandijoje. Kaip gyvenimas kaimo žmonėms palengvėtų, jei, savivaldybėms skatinant, panašūs kooperatyvai atsirastų daugelyje seniūnijų.

Mečišlovo Ščepavičiaus pieš.